

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Pataki Márta ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes**, **II.rendű felperes**, **III.rendű felperes**nek - a dr. Hegyi Tamás ügyvéd által képviselt **alperes** ellen **kártérítés** iránt indított perében a Fejér Megyei Bíróság 2007. október 17. napján meghozott 5.P.22.159/2006/26. számú ítélete ellen a felperesek 28., az alperes 27. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Az I. r. felperest 64.950 (hatvannégyezer-kilencszázötven) forint, a II. r. felperest 53.300 (ötvenháromezer-háromszáz) forint, a III. felperest 51.900 (ötvenegyezer-kilencszáz) forint, az alperest 170.150 (százhetvenezer-százötven) forint fellebbezési eljárási illeték állam javára, az adóhatóság felhívására az ott írt számlára történő megfizetésére kötelezi.

A felek a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

Keresetében az I. rendű felperes 2.164.750 Ft és annak 2001. november 30-tól, a II. rendű felperes 1.776.898 Ft és annak 2001. november 30-tól, a III. rendű felperes 3.443.000 Ft és annak 2001. november 30-tól a kifizetés napjáig járó Ptk. szerinti késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Ptk. 348. § (1) bekezdése alapján.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, a követelések jogalapját vitatta. Álláspontja szerint alkalmazottja a feladatkörébe tartozó munkavégzése során felperesekkel kialakított bizalmi viszonyt kihasználva „kvázi megbízási jogviszony” keretében, mintegy szívességből vállalkozott a felperesek közterheinek befizetésére, mégpedig

az alperes tudta és jóváhagyása nélkül. Eljárása nem a saját munkavállalói kötelezettségét és nem is a könyveléssel megbízott alperes szerződéses feladatait, hanem a felperesek kényelmét volt hivatott szolgálni. A felperesek maguk is felróható magatartást tanúsítottak azzal, hogy adó- és járulékfizetési kötelezettségüknek nem a törvényben előírt módon tettek eleget, és ezzel maguk is lényegesen közrehatottak káruk bekövetkeztében, hiszen a károkozást pusztán azzal megakadályozhatták volna, ha jogszabályi kötelezettségük szerint járnak el.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 1.082.375 Ft-ot, és annak 2001. november 30-tól, a II. rendű felperesnek 888.449 Ft-ot és annak 2001. november 30-tól, illetve a III. rendű felperesnek 865.048 Ft-ot és annak 2001. november 30-tól 2004. december 31-ig évi 11 %-os, 2005. január 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamatát. Egyebekben a keresetet elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 272.927 Ft perköltséget. Az I. rendű felperest 64.950 Ft, a II. rendű felperest 53.300 Ft, a III. rendű felperest 154.680 Ft, az alperest 170.150 Ft illeték megfizetésére kötelezte a Magyar Állam javára és külön felhívásra.

Ítéletének indokolásában a Ptk. 348. § (1) bekezdése szerinti felelősségi szabályt idézte, és rámutatott arra, hogy a munkáltató alkalmazottért való felelőssége szempontjából közömbös, hogy az alkalmazott károkozó jogellenes magatartását el tudta volna-e hárítani, erről a magatartásról tudott-e, és ezzel kapcsolatban milyen magatartást tanúsított. Kártérítési felelősség tehát a Ptk. e §-a alapján csak akkor nem állapítható meg, ha az alkalmazott károkozó tevékenysége munkaviszonyával nincs összefüggésben. Ezért ennek a felelősségi szabálynak az alkalmazását nem zárja ki, hogy az alkalmazott a munkaköri feladataiba nem tartozó, netán a munkáltató által kifejezetten tiltott tevékenységgel okoz harmadik személynek kárt. Az alperes munkáltatói felelőssége így abban az esetben is fennáll, ha nem is tudott arról, hogy alkalmazottja az egyébként munkaköri feladatkörébe nem tartozó tevékenységeként a felperesektől pénzt vett át csalárd szándékkal, hiszen ezeket a cselekményeket az alkalmazott annak köszönhetően folytathatta, hogy a felperesek könyvelését az alperes, ezen belül az alkalmazott végezte. A felperesek és a perben meghallgatott tanúk egybehangzóan nyilatkoztak arról, hogy az alkalmazottat a felperesek az alperesnél végzett könyvelői feladata révén ismerték meg, kizárólag ebből a jogviszonyból eredően és célból tartottak kapcsolatot, a felperesek és az alperes alkalmazottja között a könyvelési tevékenységen kívüli szorosabb baráti kapcsolat nem alakult ki, a pénz átvételére is mindig az alperes irodájában került sor. Mindezek a körülmények azt támasztják alá, hogy az alperes alkalmazottja a munkaviszonyával összefüggésben, foglalkozása felhasználásával került abba a helyzetbe, hogy a felpereseknek kárt okozzon. Ezért az alperes munkáltatóként fennálló kártérítési felelősségét megállapította. Rámutatott arra, hogy a jelen per megítélése szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az alperes alkalmazottja más személyeket miként károsított meg, ezért az ezzel kapcsolatos további bizonyítási indítványokat elutasította.

A Ptk. 345. (helyesen 340.) § (1) bekezdését idézve leszögezte, hogy az I. rendű felperes 1994-től, a II. és III. rendű felperesek pedig már 1992-től folytatták egyéni vállalkozói, illetve társas gazdasági tevékenységüket. Ezért amikor a felperesek a társadalombiztosítási járulék befizetési céllal 1999. évet követően havonta pénzt adtak át bizonylat nélkül az alperes alkalmazottjának, tisztában kellett volna lenniük azzal, hogy ilyen módon nem fizethetik be a járulékokat, hiszen annak törvényes útja az átutalás (a pénzforgalomról és bankhitelről szóló 39/1984. (XI. 5.) MT rendelet 1989. január 1-től hatályos 2. § (1)-(2) bekezdése; az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény 1997. január 1-től hatályban volt 28. § (1) bekezdése). A felperesek ezzel kapcsolatos tudattartalmának hiánya azért közömbös, mert a jog nem tudása senkit nem mentesít kötelezettségének ismerete alól, különös figyelemmel arra, hogy ebben az esetben a jogszabályi változások széleskörű ismertetésére került sor. A felperesek tehát maguk sem úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben társadalmilag elvárható volt, s e gondatlanságuk jelentős részben közrehatott károsodásuk bekövetkeztében. Közrehatásuk arányát az elsőfokú bíróság 50 %-os mértékűnek ítélte, mérlegelve azt is, hogy nem kellően körültekintő eljárásukban az alperes alkalmazottjának megtévesztő magatartása közrehatott.

A bekövetkezett kárral összefüggésben rögzítette, hogy az alperes nem vitatta a 2001. november 30-án kelt megállapodásban, illetve tartozáselismerő nyilatkozatban írt, az átvett összegekre vonatkozó felperesi előadást, ugyanakkor a III. rendű felperes nem bizonyította, hogy késedelmi pótlékokkal együtt 2.700. 000 Ft-ot fizetett az APEH-nak, és még 402.000 Ft járuléktartozása, valamint 341.000 Ft késedelmi pótlék tartozása maradt fenn. Mindezek hiányában kárösszegként mindhárom felperes vonatkozásában csak az alperes alkalmazottjának átadott, az APEH-nak be nem fizetett összegeket vette alapul, és az alperest a közrehatás aránya szerint kötelezte az előbbi összegek 50 %-ának a megfizetésére (Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdés). A késedelmi kamatról a kereseti kérelem korlátai között rendelkezett a Ptk. 360. § (1) bekezdés és a PK 50. számú állásfoglalás felhívásával.

A perköltség és a felperesek illetékfeljegyzési joga miatt le nem rótt eljárási illeték megfizetéséről a felek pernyertességének arányában rendelkezett (Pp. 81. § (1) bekezdés).

Fellebbezésükben a felperesek az ítélet részbeni megváltoztatását, és az I-II. rendű felperesek kereseti kérelmük maradéktalan teljesítését, míg a III. rendű felperes az alperes marasztalásának 1.730.097 Ft-ra és járulékaira történő felemlését kérte.

Álláspontjuk szerint a lefolytatott bizonyítási eljárásban feltárt tényeknek nem felel meg az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy az alperes megbízása nem terjedt ki a közterhek ügyfelek helyett és nevében történő megfizetésére. A szerződés megkötésekor a felperesek akarata arra irányult, hogy a vállalkozási tevékenységük könyvviteli feladatával összefüggő valamennyi tevékenységet az alperes végezze el, ami akár a pénzmozgással járó tevékenység is lehetett. Ezt a gyakorlatot a tanúknak az az előadása is megerősítette, miszerint többször volt példa arra, hogy készpénzt adtak át a könyvelőnek. Az elsőfokú bíróság kármegosztás tekintetében hozott döntésénél nem vette kellő mértékben figyelembe a kialakult bizalmi viszonyt, és túl szigorúan alkalmazta azt a rendelkezését, hogy a

jog nem tudására hivatkozni nem lehet. A felperesek ugyanis azzal, hogy szakemberhez fordultak, megtették azt, ami az adott helyzetben tőlük általában elvárható volt.

Fellebbezésében az alperes az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és a felperesek keresetének teljes elutasítását kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a hiányosan lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként tévesen állapította meg a tényállást, és abból helytelen jogi következtetésre jutott. Az elsőfokú bíróság a károkozó tevékenység munkaviszonnyal való összefüggését tévesen arra alapította, hogy alkalmazottja a károkozást a munkaviszony fennállása alatt követte el, a könyvelői feladatai révén megismert felperesekkel más célból nem tartott kapcsolatot, a pénzt is a munkahelyén vette át. Az elsőfokú ítéletben hivatkozott következetes ítélkezési gyakorlat akkor is megállapítja a munkáltató felelősségét, ha az alkalmazott munkaköre folytán került olyan helyzetbe, hogy kárt okozhatott. A Legfelsőbb Bíróság BH 1996. 89. számú eseti döntése elvi érveléssel mondja ki, hogy a Ptk. 348. § (1) bekezdése szerinti kártérítési kötelezettség azon alapul, hogy az alkalmazott a munkáltató érdekében jár el, munkaköri kötelezettségének teljesítésével a munkáltató feladatainak teljesítését szolgálja. A perbeli tényállást egészében vizsgálva azt kell megállapítani, hogy jelen esetben az alkalmazott nem az eseti döntésben meghatározott körben, hanem azon jóval túl terjeszkedve járt el. A peres felek közötti könyvelésre szóló megbízási szerződés nem terjedt és nem is terjedhetett ki a járulékfizetési kötelezettségek ügyfelek helyett és nevében történő teljesítésére, és ez az alkalmazott munkaköri kötelezettségének a részét sem képezhette. Megismételte, hogy az alkalmazott kvázi szívességgént ajánlotta fel a felpereseknek ezt a lehetőséget, és ezzel a felperesek saját kényelmükre és a jogszabályban rögzített fizetési kötelezettségüket súlyosan megszegve éltek. Felperesek bízták meg az alperesi alkalmazottat azzal, hogy helyettük és nevükben teljesítse fizetési kötelezettségüket, így a felperesek és az alperes alkalmazottja között egyfajta megbízási jogviszony jött létre, amelyben az alperes alkalmazottja tulajdonképpen lehetetlen szolgáltatásra vállalkozott, hiszen készpénzes befizetésre az adóhatóságnál nem volt lehetőség. Az elsőfokú bíróság túlságosan tágan értelmezte a munkaviszonnyal összefüggés fogalmát, és ez vezetett oda, hogy a munkáltató felelősségének megállapításához elég pusztán az a körülmény, hogy az alkalmazott olyan személyt károsít meg csalárd módon, akit a munkahelyén vagy munkája révén ismert meg, és akivel máshol nem találkozik. Álláspontja szerint alkalmazottja károkozása nem a munkaviszonyával, hanem könyvelői foglalkozásával és az ahhoz kapcsolódó bizalmi viszony kihasználásával, durva megsértésével állt összefüggésben, mint ahogyan azt az első fokon eljáró büntetőbíróság is megállapította ítéletében. Ezért a Ptk. 348. § (1) bekezdése nem alkalmazható.

Előbbi érvelésének megalapozatlansága esetén arra hivatkozott, hogy a károsultak közrehatása teljes egészében kizárja kártérítési felelősségét. Az elsőfokú bíróság is leszögezte ítéletében, hogy a felpereseknek 1999-től tisztában kellett volna lenniük azzal, hogy ilyen módon nem fizethetik be a járulékokat, mert annak törvényes módja az átutalás. A Ptk. 340. § (1) bekezdése szerinti elvárhatóság kérdésének

elbírálásánál abból kell kiindulni, hogy mindenkinek úgy kell eljárnia, hogy a kár bekövetkezése megelőzhető legyen. Az elsőfokú ítéletben hivatkozott két jogszabály kötelezően írta elő az adó- és járulékfizetési kötelezettség teljesítésének módját. Ennek ellenére a hosszú évek óta vállalkozási tevékenységet folytató felperesek fenntartás nélkül elhitték az alperes alkalmazottjának, hogy készpénzben is lehetőség van fizetési kötelezettségük teljesítésére. A felperesek tehát jogszabálysértő módon jártak el, vagyis nem az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsították. Ráadásul gondatlanságuk olyan súlyos mértékű volt, hogy ezzel teljes mértékben közrehatottak káruk bekövetkeztében, hiszen a jogszabályok betartásával elkerülhették volna károsodásukat, így kárukat teljes egészében viselni kötelesek.

Az elsőfokú bíróság bizonyítási indítványát téves indokolással utasította el, hiszen a megjelölt tanút az indokolásban írtakkal ellentétben éppen annak bizonyítására jelölte meg, hogy az alperesi alkalmazott másokat is megpróbált rábeszélni erre a „járulékfizetési módra”, próbálkozása azonban a megjelölt személy esetében eredménytelen maradt. Ezt az indítványát a másodfokú eljárásban is fenntartotta.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett a III. rendű felperes keresetét az 1.730.097 Ft és járulékait meghaladó részében elutasító rendelkezése, ezért azt a másodfokú bíróság nem érintette.

A fellebbezések nem alaposak.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság fellebbezett körben hozott érdemi döntésével és annak jogi indokolásával is maradéktalanul egyetértett, ezért az elsőfokú ítélet helyes indokait nem ismétli meg, azokra határozatában a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján csak visszautal, és kizárólag a peres felek fellebbezésében előadottak miatt emeli ki a következőket.

Az alperes fellebbezésében hangsúlyozott körülményeket az elsőfokú bíróság az alperes kártérítési felelősségének vizsgálata során számba vette, és a Ptk. 348. § (1) bekezdésének helyes alkalmazásával állapította meg, hogy a felperesek kárát az alperes alkalmazottja munkaviszonyával összefüggésben okozta.

Az elsőfokú bíróság ugyancsak a lefolytatott bizonyítás eredményének okszerű értékelésével vonta le azt a következtetést, hogy a felperesek közrehatása miatt az alperes kártérítési felelőssége a Ptk. 340. § (1) bekezdése értelmében részben kizárt, és ennek megfelelően kötelezte az alperest a kár felének megtérítésre.

Az elsőfokú eljárásban az alperes a tárgyalás berekesztését megelőzően úgy terjesztette elő a tanú meghallgatására irányuló indítványát, hogy a tanú vallomásával bizonyítani kívánt tényt nem jelölte meg. Alaptalanul sérelmezte ezért fellebbezésében a Pp. 167. § (1) bekezdése szerint hiányos indítványának elutasítását arra hivatkozva, hogy az elsőfokú bíróság az indítványával bizonyítani kívánt tényt figyelmen kívül hagyta.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdésének alkalmazásával helybenhagyta az elsőfokú ítélet fellebbezett részét.

A peres felek fellebbezése nem vezetett eredményre, így valamennyien kötelesek az illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére (6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés). A peres felek pernyertességének arányára tekintettel a másodfokú bíróság úgy rendelkezett, hogy költségeiket a felek maguk viselik (Pp. 81. § (1) bekezdés).

Budapest, 2008. április 8.

Dr. Tölg-Molnár László s.k.
a tanács elnöke

Dr. Hőbl Katalin s.k.
előadó bíró

. Madarász Anna s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül: